

نقش واسطه‌ای طرحواره‌های شناختی ناسازگار در ارتباط با فرآیند و محتوای خانواده و شیوه‌های مقابله با تعارض نوجوانان

ایران جلالی*^۱، سیروس سروقد^۲

چکیده

به منظور بررسی نقش واسطه‌ای طرحواره‌های شناختی ناسازگار در ارتباط با فرآیند و محتوای خانواده و شیوه‌های مقابله با تعارض ۴۰۰ نفر (۲۴۰ دختر و ۱۶۰ پسر) از دانش‌آموزان دوره دبیرستان شهر شیراز به روش خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب شدند. داده‌ها به کمک پرسشنامه شیوه مقابله با تعارض رحیم (۱۹۹۵)، پرسشنامه طرحواره‌های یانگ (۱۹۹۹) و پرسشنامه فرآیند و محتوای خانواده سامانی (۱۳۸۷) گردآوری شد. تحلیل مسیر در AMOS نشان داد که مدل‌های مفروض با متغیر مستقل محتوای خانواده در رابطه با شیوه‌های حل تعارض با مادر (به استثنای شیوه سلطه‌گرانه) و شیوه حل تعارض با پدر (به استثنای شیوه مهربانانه، سلطه‌گرانه و مصالحه‌گرانه) همگی تأیید شدند. مابقی مدل‌ها تأیید نشد. به منظور پیش‌بینی طرحواره‌های شناختی ناسازگار براساس فرآیند و محتوای خانواده در نوجوانان نیز به ترتیب ابعاد تصمیم‌گیری و حل مسئله، انسجام و احترام متقابل و باورهای مذهبی از فرآیند خانواده، پیش‌بینی‌کننده‌های معنی‌داری برای طرحواره‌های شناختی ناسازگار ($P < 0/0001$) و به ترتیب ابعاد زمان برای باهم بودن، ظاهر بدنی و منزلت اجتماعی، شغل و تحصیلات و تسهیلات تحصیلی از محتوای خانواده پیش‌بینی‌کننده‌های معنی‌دار برای طرحواره‌های شناختی ناسازگار ($P < 0/0001$) بودند.

واژه‌های کلیدی: شیوه مقابله با تعارض، طرحواره‌های شناختی ناسازگار، فرآیند و محتوای خانواده.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

۱ دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرودشت، گروه روانشناسی.

۲ استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرودشت، گروه روانشناسی.

* نویسنده‌ی مسئول مقاله، jalaliiran@yahoo.com

مقدمه

تعارض بخش اجتناب ناپذیر هستی انسان خواه در زندگی شخصی، خواه در زندگی جمعی است. در واقع تعارض^۱ ارتباطی است که نشان‌دهنده منازعه و کشمکش بر سر اهداف ناسازگار بین دو فرد وابسته به هم می‌باشد (هاکر^۲ و ویلموت^۳، ۱۹۹۵).

مفاهیم اولیه در نظریه تعارض عبارتند از:

۱- رقابت^۴: اسپری (۱۹۷۹) تعارض را به‌عنوان وضعیتی تعریف می‌کند که «وابستگی بین فردی منفی» بین عناصر سیستم اجتماعی وجود داشته باشد. این وضعیت به‌ویژه زمانی بروز پیدا می‌کند که یکی از اعضای خانواده احساس بهره‌مندی و دیگری احساس بازندگی می‌کند. رقابت زمانی به‌وجود می‌آید که افراد تمایل به تخصیص بهره‌ی بیشتر به خود را دارند.

۲- تعارض: تعارض رویارویی مستقیم میان افراد و گروه‌ها بر سر منابع کمیاب است. این وضعیت هنگامی به‌وجود می‌آید که افراد منظورهای مغایر یکدیگر برای به‌دست آوردن اهداف دارند یا زمانی که هدف‌های ناهمسازی در نظر دارند و یا ترکیبی از این دو حالت بیان آنها وجود دارد.

۳- مدیریت تعارض^۵: مدیریت تعارض به معنای پرداختن به تعارض برای حفظ حیات در شرایط رقابتی است. در این شرایط: الف) دو دیدگاه رقیب وجود دارد. ب) محدودیت بر منابع حاکم است. ج) هریک از طرفین رقابت شانس دسترسی به منابع دارند.

۴- رفع تعارض^۶: رفع تعارض به حالت پایان یافتن تعارض و به فرآیند خاتمه یافتن اشاره دارد. رفع تعارض با مدیریت تعارض متفاوت است. در واقع در مدیریت تعارض، تعارض پابرجاست و گفتگو برای رسیدن به وضعیتی با ثبات ادامه دارد. در رفع تعارض، طرفین تعارض، مدت زیادی در حالت رقابت برای رسیدن به منابع نمی‌مانند و رفع تعارض نتیجه فرآیند به‌وجود آمده می‌باشد (سامانی، ۱۳۸۹). به نظر هاتفیلد^۷ مقدار متوسطی از تعارض درون شخصی، بین شخصی، درون گروهی و بین گروهی همراه با استفاده از شیوه حل تعارض مناسب برای کارایی مشخص موثر، مفید است. زیرا این امر باعث شکوفایی استعداد و خلاقیت افراد می‌شود و همچنین برخی نیازهای

1 Conflict

2 Hocker

3 Wilmot

4 Competition

5 Conflict Management

6 Conflict Eolution

7 Hotfield , J.D

8 Sekiguchi

روان‌شناختی را ارضا می‌کند، به زندگی فرد تنوع می‌بخشد، سبب هماهنگی میان افراد و تقویت روابط بین آنها می‌شود(رحیم، نقل از سکیگوچی^۱، ۱۹۹۹).

طرحواره‌های ناسازگار اولیه، موضوعات ثابت و دراز مدتی هستند که در دوران کودکی به وجود می‌آیند، به بزرگسالی راه می‌یابند و تا حد زیادی ناکارآمدند. این طرحواره‌ها الگویی برای پردازش تجارب بعدی محسوب می‌شوند و اغلب نفوذ خود را بر سیستم پردازش اطلاعات در زیر آستانه هوشیاری اعمال می‌کنند. این طرحواره‌ها چندین خصوصیت دارند که عبارتند از:

۱- طرحواره‌های ناسازگار اولیه، باورها و احساس‌های غیرشرطی درباره خودمان هستند و در اثر ارتباط با محیط ایجاد شده‌اند.

۲- این طرحواره‌ها خود تداوم بخش‌اند و بنابراین در برابر تغییر مقاومند.

۳- این طرحواره‌ها به صورت مکرر به میزان زیادی ناکارآمدند و فرض بر این است که آنها به صورت مستقیم یا غیرمستقیم باعث بروز مشکلات و ناراحتی‌های مختلفی می‌شوند.

۴- این طرحواره‌ها معمولاً توسط وقایعی در محیط فعال می‌شوند که به آن طرحواره خاص مربوط‌اند.

۵- این طرحواره‌ها از تعامل خلق و خوی فطری کودک با تجارب ناکارآمد او با والدین، خواهر و برادرها و همسالان در طی سال‌های اولیه زندگی به وجود می‌آیند.

۶- این طرحواره‌ها الگوها یا دورن‌مایه‌های عمیق و فراگیری هستند.

۷- این طرحواره‌ها از خاطرات، هیجان‌ها، شناخت‌واره‌ها و احساسات بدنی تشکیل شده‌اند.

۸- این طرحواره‌ها حالت ابعادی دارند. بدین معنا که از نظر شدت و گستره فعالیت در ذهن با یکدیگر متفاوتند(یانگ، ۱۹۹۰-۱۹۹۹ به نقل از حمیدپور، ۱۳۸۶).

مطابق مدل فرآیند و محتوای خانواده، خانواده نظامی پویا است که متشکل از عناصری با ویژگی‌های منحصر به فرد می‌باشد که در کنشی ویژه با یکدیگر (که این نوع رابطه این نظام را از دیگر نظام‌های اجتماعی جدا می‌کند) و دارای تولیدی ویژه می‌باشند و در یک بافت اجتماعی مبتنی بر یک قرارداد اجتماعی تشکیل شده است. براساس داده‌های گردآوری شده، به شیوه محاسبه بالینی در مورد خانواده‌های ایرانی، سامانی(۲۰۰۵) قائل به سد بعد اساسی در مدل خود برای خانواده می‌باشد که این ابعاد عبارتند از: ۱- فرآیندهای خانواده. ۲- محتوای خانواده و ۳- بافت اجتماعی خانواده(سامانی، ۲۰۰۶). برای بعد فرآیندهای خانواده قائل به سه ویژگی می‌باشد. این ویژگی‌ها عبارتند از: ۱- میزان پیچیدگی^۱ ۲- قابل آموزش و یادگیری بودن^۲ ۳- وابستگی به بافت

1 Complexity

2 Trainability

اجتماعی^۱ (سامانی، ۲۰۰۹). از ویژگی‌های دیگر فرآیندها، وابستگی آنها به بافت اجتماعی می‌باشد. به‌طور مثال فرآیند ابزار خود در جوامع فردگرا^۲ رایج‌تر از جوامع جمع‌گرا^۳ می‌باشد (ترایندیس^۴، ۱۹۹۵). همچنین روش به‌کارگیری فرآیندها از یک فرهنگ به فرهنگ دیگر متفاوت است. به‌طور مثال فرآیند مهارت‌های ارتباطی در جوامع فردگرا مبتنی بر تکلیف^۵ است. درحالی که همین فرآیند در جوامع جمع‌گرا مبتنی بر رابطه^۶ است (پکرتای و تامس، ۲۰۰۳). محتوای خانواده در مدل فرآیند و محتوای خانواده به کفایت و داشته‌های خانواده در زمینه‌های سلامت (جسمی و روانی)، شغل، درآمد و سرمایه، تحصیلات، محل سکونت، میزان حضور در خانه، امکانات زندگی، ترکیب جنسیت، نژاد و ... می‌باشد. دو ویژگی مهم برای محتوای خانواده عبارت است از ۱- وابستگی به بافت ۲- میزان تغییرپذیری (سامانی، ۲۰۰۷). منظور از بافت اجتماعی خانواده مجموعه باورها، اعتقادات و ارزش‌های حاکم بر جامعه‌ای است که خانواده در آن قرار دارد.

باباپور خیرالدین (۱۳۸۵) در پژوهش خود نشان داد که شیوه حل تعارض از نوع همراهانه و مصالحه‌گرانه با سلامت روان شناختی رابطه مثبت دارد. سپهری و پاکدامن (۱۳۸۹)، نشان دادند که گفت و شنود بالا بیشتر اوقات با شیوه کارآمد موففانه در حل تعارض همراه می‌شود، درحالی که هم‌نوابی بالا اغلب شیوه‌های ناکارآمد سلطه‌گرایانه و اجتنابی را پیش‌بینی می‌کند. اولوس^۷ (۱۹۹۳) در پژوهش خود به این نتیجه رسید که نوجوانان پرخاشگر معمولاً توان مهار رفتار خود را ندارند و در خواندن نشانه‌های هیجانی درک دیدگاه‌های مقابل و مدیریت خشم مشکل دارند.

سماتانا^۸ (۱۹۹۵) دریافت که قدرت والدین و شیوه‌های فرزندپروری در میزان و شدت تعارض والد-نوجوان موثر است. داملا (۱۹۹۷) به نقل از داملا و بوت^۹ (۲۰۰۰) نشان داد که نوجوانان خانواده‌های کثرت‌گرا تمایل داشتند از سبک‌های حل تعارض موففانه و سلطه‌گرانه استفاده کنند، نوجوانان خانواده‌های توافق‌کننده بیشتر از سبک‌های مصالحه‌گرانه استفاده می‌کردند. پژوهش‌ها همچنین نشان می‌دهند که افراد تعارض‌های گوناگون را به شیوه‌های یکسانی مدیریت می‌کنند. پژوهشگرانی که در مورد سبک‌های تعارضی کار کرده‌اند، نشان داده‌اند که بیشتر افراد تمایل

- 1 Context Dependency
- 2 Individualistic
- 3 Collectivistic
- 4 Triandis
- 5 Task Oriented
- 6 Relational Oriented
- 7 Olweus
- 8 Smetana
- 9 Dumula & Botta

دارند در طول زمان سبک‌های خود را تغییر ندهند(کانری^۱ و لیکی^۲، ۲۰۰۶، کانری، ۲۰۱۰). غلامی(۱۳۸۷) در پژوهش خود نشان داد که دانشجویان افسرده از طرحواره‌های ناسازگار اولیه بیشتری نسبت به دانشجویان غیر افسرده برخوردار می‌باشند.

قنبری چهارمی(۱۳۸۸) در پژوهش خود با عنوان تعیین طرحواره‌های ناسازگار اولیه به این نتیجه رسید که بین طرحواره‌های ناسازگار اولیه در دانشجویان سالم و مبتلا به فوبیای اجتماعی تفاوت معناداری وجود دارد. رخشنده رو(۱۳۸۹) در پژوهش خود با عنوان رابطه طرحواره‌های ناسازگار اولیه و سبک‌های مقابله‌ای در دانشجویان به این نتیجه رسید که بین این دو رابطه معناداری وجود دارد. فریمن^۳ (۱۹۹۵) با استفاده از مدل طرحواره یانگ به بررسی مدل پردازش شناختی غیرمنطقی پرداخت. وی به این نتیجه رسید که داشتن طرحواره ناسازگار اولیه پیش‌بینی‌کننده ناسازگاری بین فردی است. تیم^۴ (۲۰۱۰) در پژوهشی با عنوان بررسی رابطه طرحواره‌های ناسازگار اولیه و پنج فاکتور بزرگ شخصیت به این نتیجه رسید که تمایل ذاتی شخصیت عاملی مهم برای شناختن طرحواره‌های ناسازگار اولیه می‌باشد. سامانی(۱۳۸۵) در پژوهشی با عنوان بررسی خودگسستگی در نوجوانان براساس مدل فرآیند و محتوای خانواده نشان داد که جنسیت، انسجام با پدر و مادر، اعتقادات مذهبی خانواده و بافت اجتماعی به‌طور معناداری سطوح مختلف خود(خودواقعی، خودایده‌آل و خودبایسته) و خودگسستگی از ایده‌آل‌ها و بایسته‌ها را پیش‌بینی می‌کنند.

نتایج تجزیه و تحلیل پژوهش بهمنش(۱۳۸۸) نشان داد که تفاوت معناداری در محتوا و فرآیند خانواده نوجوانان عادی و بزهکار وجود دارد. صالحی بقال(۱۳۸۸) در پژوهش خود با عنوان بررسی انگیزش تحصیلی در گونه‌های مختلف خانواده براساس مدل فرآیند و محتوای خانواده به این نتیجه رسید که فرآیند خانواده پیش‌بینی‌کننده مثبت و معنادار انگیزش تحصیلی بود؛ در حالی که محتوای خانواده پیش‌بینی‌کننده معنادار انگیزش تحصیلی نبود. صادق‌زاده(۱۳۸۹) در پژوهش خود با عنوان پیش‌بینی استرس، اضطراب و افسردگی نوجوانی براساس دو بعد از مدل فرآیند و محتوای خانواده به این نتیجه رسیدند که هر دو بعد خانوادگی مورد بحث افسردگی این نوجوان‌ها را به گونه‌ای معنادار پیش‌بینی می‌کردند. چیرکو^۵ (۲۰۰۸) در پژوهشی تحت عنوان فرآیند و ساختار خانواده به‌عنوان عوامل تاثیرگذار بر پدیدار شدن روابط صمیمانه در نوجوانان به این نتیجه

-
- 1 Canary
  - 2 Lakey
  - 3 Freeman
  - 4 Thimm
  - 5 Chirkov

رسید که تعارض، رابطه متعادلی بین ساختار خانواده و تعارض در رابطه صمیمانه را ایجاد می‌کند. لارسون و هارپر^۱ (۲۰۱۰) در پژوهش خود تحت عنوان فرآیندهای خانواده و نشانه‌های روانی به این نتیجه رسیدند که فرآیندهای خانواده (سبک‌های ارتباطی، مهارت در بیان خود، سبک‌های تربیتی، قوانین بجا) به طور رضایت بخشی منجر به کاهش نشانه‌های روانی منفی در نوجوانان می‌شود. هدف کلی این پژوهش بررسی نقش واسطه‌ای طرحواره‌های شناختی در ارتباط با فرآیند و محتوای خانواده و شیوه‌های مقابله با تعارض دانش‌آموزان دبیرستان شهر شیراز بود.

روش پژوهش

این پژوهش یک پژوهش استنباطی و از نوع تحلیل مسیر است. جامعه آماری شامل کلیه دانش‌آموزان متوسطه نواحی چهارگانه شهر شیراز است که آنها تعداد ۴۷۳۴۶ نفر (۲۴۶۳۲ دختر و ۲۲۷۱۴ پسر) در سال تحصیلی ۸۹-۹۰ بوده‌اند. نمونه شامل ۴۰۰ نفر (۲۴۰ دختر و ۱۶۰ پسر) از دانش‌آموزان متوسطه شهر شیراز در رده سنی ۱۵ تا ۱۷ سال بودند که به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب شدند. به این ترتیب که دو ناحیه از چهار ناحیه شهر شیراز (ناحیه ۲ و ۴) به صورت تصادفی انتخاب شدند و از میان مدارس این دو ناحیه ۴ مدرسه دخترانه (دو مدرسه از ناحیه ۲ و دو مدرسه از ناحیه ۴) و دو مدرسه پسرانه (یک مدرسه از ناحیه دو و یک مدرسه از ناحیه ۴) به گونه تصادفی برگزیده شدند. تعداد دانش‌آموزان هر کلاس متغیر و بین ۲۵ تا ۳۵ نفر بود که در نهایت تعداد دختران و پسران از کل نمونه با توجه به تفاوت قابل ملاحظه از نظر تعداد به گونه‌ای نسبی انتخاب شدند.

درصد فراوانی افراد نمونه بر حسب جنسیت

جنسیت	فراوانی	درصد
دختر	۲۴۰	۶۰
پسر	۱۶۰	۴۰
کل	۴۰۰	۱۰۰

ویژگی‌های افراد نمونه از نظر ناحیه‌ی تحصیلی

ناحیه‌ی تحصیلی	فراوانی	درصد
ناحیه ۲	۲۰۰	۵۰
ناحیه ۴	۲۰۰	۵۰
کل	۴۰۰	۱۰۰

به منظور گردآوری اطلاعات در این پژوهش از چهار مقیاس زیر استفاده شد.

الف) مقیاس نسخه دوم شیوه مقابله با تعارض رحیم (ROCI-II)

این مقیاس به وسیله رحیم و مگنر (۱۹۹۵) ساخته شده است که ۵ نوع شیوه حل تعارض را معرفی می‌کند. این پرسشنامه در ایران به وسیله باباپور (۱۳۸۱) ترجمه و این ۵ شیوه با نام‌های همراهانه، مهربانانه، سلطه‌گرانه، مصالحه‌گرانه و اجتنابی نام‌گذاری شدند که در این پژوهش نیز از همین اسامی استفاده شد. پرسشنامه به صورت لیکرت و در یک طیف ۵ درجه از کاملاً موافق (نمره ۵) تا کاملاً مخالف (نمره ۱) قرار دارد.

این پرسشنامه در پژوهش‌های گذشته از اعتبار (آلفابین ۵۰ تا ۹۵ صدم) و پایایی از نوع بازآزمایی (۹۰ تا ۸۳ صدم) مناسب برخوردار بوده است (داملا و بوتا، ۲۰۰۰). در ایران نیز اعتبار این مقیاس در تحقیقات مختلف از ۰/۷۲ تا ۰/۸۳ گزارش شده است و پایایی از نوع بازآزمایی از ۰/۶۲ تا ۰/۸۳ محاسبه شده و قابل قبول بودن آن به تایید رسیده است (باباپور، ۱۳۸۵).

در پژوهش حاضر نیز اعتبار درونی آن با استفاده از آلفای کرونباخ برابر با ۰/۸۳ به دست آمده است. همچنین پایایی هر یک از خرده‌مقیاس‌ها با استفاده از آلفای کرونباخ اندازه‌گیری شده است که عبارتند از برای پدر: همراهانه ۰/۸، مهربانانه ۰/۸۵، سلطه‌گرانه ۰/۷۲، مصالحه‌گرانه ۰/۶۲، اجتنابی ۰/۶۴. برای مادر: همراهانه ۰/۷۳، مهربانانه ۰/۸۰، سلطه‌گرانه ۰/۷۶، مصالحه‌گرانه ۰/۶۱، اجتنابی ۰/۶۳.

ب) پرسشنامه طرح‌واره‌های یانگ (فرم کوتاه)

پرسشنامه طرح‌واره یانگ و بروان (۱۹۹۹-۲۰۰۱) ابزار خودگزارش‌دهی برای سنجش طرح‌واره‌هاست. این پرسشنامه (فرم کوتاه) شامل ۷۵ سوال می‌باشد که ۵ حوزه را می‌سنجد که شامل سوالات (۱-۲۵)، حوزه بریدگی و طرد، شامل سوالات (۲۶-۴۵) حوزه خودگردانی و عملکرد مختل، شامل سوالات (۴۶-۵۵) حوزه دیگر جهت‌مندی، شامل سوالات (۵۶-۶۵) گوش به زنگی بیش از حد و بازداری و شامل سوالات (۶۶-۷۵) حوزه محدودیت‌های مختلف را مورد سنجش قرار می‌دهد. افراد براساس توصیف هر جمله خودشان را در یک مقیاس لیکرت ۶ درجه‌ای می‌سنجند. به طوری که به پاسخ کاملاً غلط نمره ۱ و به پاسخ کاملاً درست نمره ۶ داده می‌شود.

هنجاریایی فرم کوتاه پرسشنامه طرح‌واره‌های یانگ در ایران توسط آهی (۱۳۸۴) بر روی ۳۸۷ نفر از دانشجویان دانشگاه‌های تهران انجام شد. همسانی درونی این پرسشنامه با استفاده از آلفای کرونباخ در جمعیت مونث ۰/۹۷ و در جمعیت مذکر ۰/۹۸ به دست آمده است. روایی صوری پرسشنامه توسط ۱۲ نفر از اساتید دانشگاه اصفهان مورد تایید قرار گرفت (آهی، ۱۳۸۴). پایایی محاسبه شده در پژوهش حاضر در حد بسیار خوبی برآورد شد؛ به طوری که آلفای کرونباخ برابر با

۰/۹۵ بود. همچنین پایایی هریک از خرده مقیاس‌ها با استفاده از آلفای کرونباخ اندازه‌گیری شده است که عبارت از طرحواره بریدگی و طرد ۰/۹۰، طرحواره خودگردانی ۰/۸۹، طرحواره دیگر جهت مندی ۰/۷۶، طرحواره گوش به زنگی بیش از حد و بازداری ۰/۷۵، و طرحواره محدودیت مختل ۰/۷۴ می‌باشد.

ج) مقیاس خودگزارشی فرآیند خانواده (SFPS)

مقیاس فرآیند خانواده حاوی ۴۳ پرسش مدرج ۵ نمره‌ای به شیوه لیکرت می‌باشد و به وسیله سامانی (۱۳۸۷) جهت اندازه‌گیری بعد فرآیند طراحی گردیده است. این مقیاس حاوی پنج خرده مقیاس تصمیم‌گیری و حل مسئله، مهارت مقابله، انسجام و احترام متقابل، مهارت‌های ارتباطی و باورهای مذهبی می‌باشد.

د) مقیاس خودگزارشی محتوای خانواده (SFCS)

مقیاس محتوای خانواده دارای ۳۸ پرسش است و به وسیله سامانی (۱۳۸۷) جهت اندازه‌گیری بعد محتوای خانواده طراحی گردیده است که شامل هفت خرده‌مقیاس شغل و تحصیلات، زمان برای باهم بودن، منابع مالی، ظاهر بدنی و منزلت اجتماعی و سلامت جسمی و روانی، فضای زندگی و تسهیلات تحصیلی می‌باشد. این ابزار نیز روی طیف لیکرتی از ۱ (کاملاً مخالفم) تا ۵ (کاملاً موافقم) نمره‌گذاری شده است. نتایج گزارش شده (سامانی، صادق زاده، ۲۰۱۰) حاکی از روایی و پایایی مناسب این ابزار است.

یافته‌های پژوهش

به منظور بررسی نقش واسطه‌ای طرحواره‌ها در ارتباط با فرآیند و محتوای خانواده و شیوه‌های مقابله با تعارض، از تحلیل مسیر استفاده شد که نتایج آن در جداول زیر آورده شده است.

جدول ۱- نتایج آزمون نقش واسطه‌ای طرحواره‌های شناختی ناسازگار در ارتباط با فرآیند

خانواده و شیوه حل تعارض همراهانه با مادر

اثر غیر مستقیم	RMR	RMSEA	GFI	df	X ²
۰/۱۱	۱۳/۷۲	۰/۳۷	۰/۹۲	۱	۵۶/۱۷

جدول ۲- نتایج آزمون نقش واسطه‌ای طرحواره‌های شناختی ناسازگار در ارتباط با محتوای

خانواده و شیوه حل تعارض همراهانه با مادر

اثر غیر مستقیم	RMR	RMSEA	GFI	df	X ²
۰/۱۳	۱/۷۶	۰/۰۳	۰/۹۹	۱	۱/۳۵

جدول ۳- نتایج آزمون نقش واسطه‌ای طرحواره‌های شناختی ناسازگار در ارتباط با محتوای خانواده و شیوه حل تعارض مهربانانه با مادر

اثر غیر مستقیم	RMR	RMSEA	GFI	df	X ²
۰/۱۲	۳/۲۶	۰/۰۸	۰/۹۹۴	۱	۳/۶۰

جدول ۴- نتایج آزمون نقش واسطه‌ای طرحواره‌های شناختی ناسازگار در ارتباط با محتوای خانواده و شیوه حل تعارض مصالحه‌گرانه با مادر

اثر غیر مستقیم	RMR	RMSEA	GFI	df	X ²
۰/۰۶	۰/۰۰	۰/۳۶	۱	۱	۰/۱۴

جدول ۵- نتایج آزمون نقش واسطه‌ای طرحواره‌های شناختی ناسازگار در ارتباط با محتوای خانواده و شیوه حل تعارض اجتنابی با مادر

اثر غیر مستقیم	RMR	RMSEA	GF	df	X ²
۰/۰۹	۳/۳۸	۰/۰۹	۰/۹۹	۱	۴/۴۱

جدول ۶- نتایج آزمون نقش واسطه‌ای طرحواره‌های شناختی ناسازگار در ارتباط با محتوای خانواده و شیوه حل تعارض همراهانه با پدر

اثر غیر مستقیم	RMR	RMSEA	GFI	df	X ²
۰/۱۳	۴/۰۲	۰/۱۰	۰/۹۹	۱	۵/۴۱

جدول ۷- نتایج آزمون نقش واسطه‌ای طرحواره‌های شناختی ناسازگار در ارتباط با محتوای خانواده و شیوه حل تعارض اجتنابی با پدر

اثر غیر مستقیم	RMR	RMSEA	GFI	df	X ²
۰/۱۷	۱/۶۱	۰/۰۰۹	۰/۹۹	۱	۱/۰۳

جدول ۸- نتایج آزمون نقش واسطه‌ای طرحواره‌های شناختی ناسازگار در ارتباط با محتوای خانواده و شیوه حل تعارض مهربانانه با پدر

اثر غیر مستقیم	RMR	RMSEA	GFI	df	X ²
۰/۲۰	۰/۹۵	۰/۲۶	۱۱/۶۰	۱	۲۹/۵

جدول ۹- نتایج آزمون نقش واسطه‌ای طرحواره‌های شناختی ناسازگار در ارتباط با محتوای خانواده و شیوه حل تعارض سلطه‌گرانه با پدر

اثر غیر مستقیم	RMR	RMSEA	GFI	df	X ²
۰/۱۱	۷/۶۰	۰/۲۲	۰/۹۷	۱	۲۱/۳۶

جدول ۱۰- نتایج آزمون نقش واسطه‌ای طرحواره‌های شناختی ناسازگار در ارتباط با محتوای خانواده و شیوه حل تعارض مصالحه‌گرانه با پدر

اثر غیر مستقیم	RMR	RMSEA	GFI	df	X ²
۰/۰۸	۵/۱۱	۰/۱۷	۰/۹۸	۱	۱۳/۱۵

نتایج تحلیل رگرسیون چندگانه پیش‌بینی طرحواره‌های ناسازگار از روی خرده‌مقیاس‌های فرآیند و محتوای خانواده در جداول ۱۱ و ۱۲ نشان داده شده است.

جدول ۱۱- نتایج تحلیل رگرسیون چندگانه پیش‌بینی طرحواره‌ها از روی خرده‌مقیاس‌های فرآیند

گامها	متغیرهای وارده شده به معادله	β	t	P<	R	R ²	F	P<
اول	تصمیم‌گیری و حل مسئله	-۰/۴۴	-۹/۷۷	۰/۰۰۱	۰/۴۴	۰/۱۹	۹۵/۵	۰/۰۰۰۱
دوم	تصمیم‌گیری و حل مساله	-۰/۳۱	-۵/۰۱	۰/۰۰۰۱	۰/۴۶	۰/۲۱	۵۴/۱	۰/۰۰۰۱
	انسجام و احترام متقابل	-۰/۱۹۶	-۳/۲۱	۰/۰۰۱				
سوم	تصمیم‌گیری و حل مساله	-۰/۳	-۴/۹	۰/۰۰۰۱	۰/۴۷	۰/۲۲	۳۷/۸	۰/۰۰۰۱
	انسجام و احترام متقابل باور مذهبی	-۰/۲۴ ۰/۱	-۳/۷۲ ۲/۱۳	۰/۰۰۰۱ ۰/۰۳۴				

سه خرده‌مقیاس تصمیم‌گیری و حل مساله، احترام و انسجام متقابل و باورهای مذهبی بر روی هم ۲۲ درصد از تغییرات طرحواره‌های شناختی ناسازگار را پیش‌بینی می‌نماید.

جدول ۱۲- نتایج تحلیل رگرسیون چندگانه پیش‌بینی طرحواره‌های ناسازگار

از روی خرده‌مقیاس‌های محتوا

گامها	متغیرهای وارده شده به معادله	β	T	P<	R	R ²	F	P<
اول	زمان برای با هم بودن	-۰/۴۴	-۹/۹	۰/۰۰۰۱	۰/۴۴	۰/۲۰	۹۸/۱	۰/۰۰۰۱
دوم	زمان برای با هم بودن ظاهر بدنی و منزلت اجتماعی	-۰/۳۳ -۰/۲۸	-۶/۹۷ -۵/۸۸	۰/۰۰۰۱ ۰/۰۰۱	۰/۵۱	۰/۲۶	۷۰/۵	۰/۰۰۰۱
سوم	زمان برای با هم بودن ظاهر بدنی و منزلت اجتماعی شغل و تحصیلات	-۰/۲۵ -۰/۲۳ -۰/۲۲	-۵/۱۸ -۴/۹۸ -۴/۶۴	۰/۰۰۰۱ ۰/۰۰۰۱ ۰/۰۰۰۱	۰/۵۵	۰/۳	۵۶/۶	۰/۰۰۰۱
چهارم	زمان برای با هم بودن ظاهر بدنی و منزلت اجتماعی شغل و تحصیلات تسهیلات تحصیلی	۰/۲۳ -۰/۲۱ -۰/۲ -۰/۱۱	-۴/۵ -۴/۴ -۴/۱۶ -۲/۲۱	۰/۰۰۰۱ ۰/۰۰۰۱ ۰/۰۰۰۱ ۰/۰۰۰۱	۰/۵۵۵	۰/۳۱	۴۴/۱	۰/۰۰۰۱

مقیاس زمان برای با هم بودن، ظاهر بدنی و منزلت اجتماعی، شغل و تحصیلات و تسهیلات تحصیلی بر روی هم ۳۱ درصد نمرات طرحواره‌های شناختی ناسازگار را پیش‌بینی می‌نمایند.

بحث در نتایج

مدل کلی دارای متغیر وابسته شیوه‌های حل تعارض با والدین، متغیر واسطه‌ای طرحواره‌های شناختی و متغیر مستقل فرآیند خانواده است که ده مدل را با توجه به مولفه‌های شیوه‌ی حل تعارض با والدین در بر می‌گیرد که هیچ کدام به تایید نرسیدند. برای مثال تنها جدول شماره یک ارائه شده است.

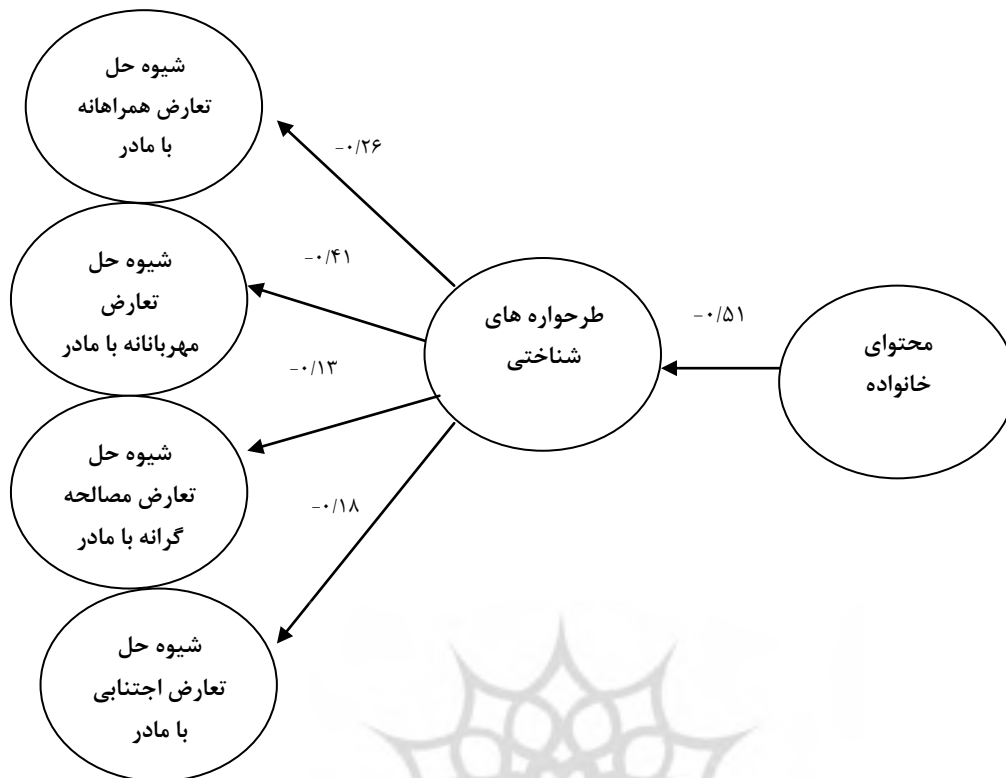
ریشه تحولی طرحواره‌های ناسازگار اولیه در تجارب ناگوار دوران کودکی نهفته است. چهار دسته از تجارب اولیه زندگی، از جمله ناکامی ناگوار نیازها، آسیب دیدن و قربانی شدن، تجربه کردن بیش از حد چیزهای خوب و درونی سازی انتخابی یا همانندی با افراد مهم زندگی، روند اکتساب طرحواره‌ها را تسریع می‌کنند. مولفه‌های فرآیند خانواده مثل تصمیم‌گیری و حل مسئله، باور مذهبی و ... شاید چندان نمی‌توانند تاثیرگذار باشند. برعکس مواردی همچون شرایط مساعد خانواده، امنیت اقتصادی و شغلی، حد متعادل برآورده شدن نیازها، زمان باهم بودن بیشتر بر طرحواره‌ها برای شکل‌گیری تاثیر می‌گذارند. علاوه بر محیط زندگی، خلق و خوی هیجانی کودک نیز در شکل‌گیری طرحواره‌ها نقش بازی می‌کند. در این مدل این عوامل می‌توانند بسیار تاثیرگذار باشند و فرآیندهای خانوادگی را کنار بگذارند. آزمون نقش واسطه‌ای طرحواره‌های شناختی

ناسازگار در ارتباط با محتوای خانواده و شیوه حل تعارض همراهانه، مهربانانه، مصالحه‌گرانه و اجتنابی با مادر با توجه به جدول‌های ۲ تا ۵ تایید شد.

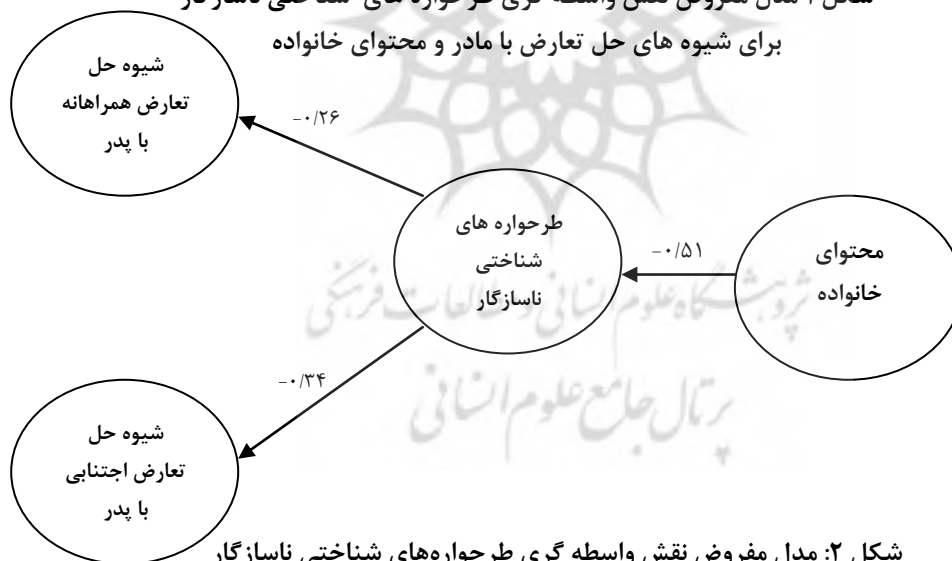
تجارب اولیه زندگی مانند ۱- ناکامی ناگوار نیازها: زمانی اتفاق می‌افتد که کودک تجارب خوشایندی را تجربه نکند، ۲- آسیب دیدن: در چنین وضعیتی کودک آسیب می‌بیند یا قربانی می‌شود، ۳- تجربه کردن بیش از حد چیزهای خوب: والدین جهت رفاه و آسایش کودک همه کار می‌کنند در حالی که تامین رفاه و راحتی در حد متعادل برای رشد سالم کودک لازم است و ۴- درونی‌سازی انتخابی یا همانندی با افراد مهم زندگی: کودک به طور انتخابی با افکار، احساسات، تجارب و رفتارهای والدین خود همانندسازی کرده و آنها را درونی‌سازی می‌کند، این عوامل از مولفه‌هایی چون شغل و تحصیلات، وضعیت مالی، فضای زندگی و سلامت جسمی و روانی تاثیر می‌پذیرد. بنابراین در شیوه حل تعارض بیان شده نیز تاثیرگذار است و این مدل‌ها به خوبی براساس تعاریف بیان شده تبیین می‌شود. در آزمون مدل‌های نقش واسطه‌ای طرحواره‌های شناختی در ارتباط با محتوای خانواده با شیوه‌های حل تعارض با پدر با توجه به جداول ۶ و ۷ تنها دو مدل منتهی به شیوه حل تعارض همراهانه و اجتنابی تایید شد.

شیوه همراهانه که ناشی از تبادل اطلاعات و بررسی اختلاف‌ها برای رسیدن به راه حل قابل قبول برای طرفین است و شیوه اجتنابی که نشان از موقعیت‌های انزوا دارد و با خود را کنار کشیدن در ارتباط است، براساس ریشه‌های تحولی طرحواره‌ها قابل تبیین است. یانگ معتقد است که طرحواره‌های ناسازگار اولیه به دلیل ارضا نشدن نیازهای هیجانی اساسی دوران کودکی به وجود آمده‌اند. دو نیاز هیجانی اساسی عبارتند از خودگردانی کفایت و هویت و آزادی در بیان نیازها و هیجان‌های سالم که این دو شیوه حل تعارض انتخابی را به خوبی پوشش می‌دهد. با توجه به جداول ۸ تا ۱۰ که نشان از عدم تایید مدل‌ها بر اساس متغیر مستقل محتوای خانواده دارد، می‌توان بیان داشت که یانگ اعتقاد دارد نیازهای هیجانی اساسی جهان شمول‌اند، همه انسان‌ها این نیازها را دارند، گرچه شدت این نیازها در بعضی افراد بیشتر است. گاهی اوقات تعامل بین خلق و خوی فطری کودک و محیط اولیه به جای ارضای این نیازها منجر به ناکامی آنها می‌شود.

در مجموع یافته‌های پژوهش دارای مضامین نظری و کاربردی ویژه‌ای می‌باشد که امکان پیشنهاد یک مدل علی برای آزمون در مطالعات را فراهم می‌سازد. بر همین اساس، می‌توان اقدام به ارائه دو مدل به شرح زیر نمود.

شکل ۱ مدل مفروض نقش واسطه‌گری طرحواره‌های شناختی ناسازگار برای شیوه‌های حل تعارض با مادر و محتوای خانواده

شکل ۲: مدل مفروض نقش واسطه‌گری طرحواره‌های شناختی ناسازگار برای شیوه‌های حل تعارض با پدر و محتوای خانواده

از منظر کاربردی توجه به محتوای خانواده که بر طرحواره‌ها اثر خود را به خوبی نشان داده است، می‌تواند راهگشای افزایش بهره‌وری و کارآمدی شیوه‌های حل تعارض هم برای نوجوانان و هم برای خانواده‌ها باشد.

براساس جدول ۱۱، یافته‌ها حاکی از آن است که قوی‌ترین پیش‌بین برای طرحواره‌های شناختی ناسازگار، خرده‌مقیاس تصمیم‌گیری و حل مساله و بعد از آن انسجام و احترام متقابل و در نهایت باور مذهبی می‌باشد. جهت تبیین این موضوع می‌توان این چنین بیان داشت که تصمیم‌گیری و حل مسئله به خوبی قادر به پیش‌بینی طرحواره‌های شناختی ناسازگار می‌باشد؛ چرا که این طرحواره‌ها الگوی ناهشیار از دیدگاه فرد درباره خود و دیگران است و از خاطرات باقی مانده تجارب دوران کودکی شکل گرفته است (هورویتز، ۱۹۹۷، به نقل از حمیدپور، ۱۳۸۶). این طرحواره‌ها در خودگردانی و عملکرد مختل انتظارات فرد از خودش و محیط کار و توانایی‌های محسوس او برای جدایی، بقاء و عملکرد مستقل یا انجام موفقیت‌آمیز کارها تداخل می‌کند و این موارد در خانواده‌هایی است که اعتماد به نفس کودک را کاهش می‌دهند، بیش از حد از او محافظت می‌کنند و در تشویق کودک برای عمل در محیط بیرون خانواده با شکست روبرو شده‌اند، دیده می‌شود (یانگ، ۱۹۹۸، به نقل از صاحبی، ۱۳۸۴) که به راحتی توسط تصمیم‌گیری و حل مساله قابل پیش‌بینی است. انسجام و احترام متقابل نیز از پیش‌بین‌های طرحواره‌های ناسازگار می‌باشد. این امر نشان از آن دارد که همدلی، محبت، ثبات، احساس مشترک و احترام به شیوه قابل پیش‌بینی ارضا نمی‌شود و در خانواده‌هایی وجود دارند که سرد، منزوی، تندخو و غیر قابل پیش‌بینی‌اند (یانگ، ۱۹۹۸، به نقل از صاحبی، ۱۳۸۴). باور مذهبی نیز پیش‌بین طرحواره‌هاست؛ چرا که در بعدی از تعریف طرحواره‌ها داریم که طرحواره‌ها قوانین غیر قابل انعطاف و باید‌ها در بسیاری از حوزه‌های زندگی از جمله معیارهای غیر واقع بینانه، اخلاقی، مذهبی و فرهنگی را ایجاد می‌کنند (یانگ، ۱۹۹۸، به نقل از قنبری، ۱۳۸۶)، باورهای مذهبی به خوبی قادر به پیش‌بینی طرحواره‌ها می‌باشند.

با توجه به جدول ۱۲، زمان برای باهم بودن پیش‌بین خوبی برای طرحواره‌های ناسازگار می‌باشد؛ چرا که این طرحواره‌ها در افرادی که محرومیت از محبت، همدلی، حمایت و همچنین افرادی که احساس عدم تعلق به جامعه و گروه خاصی را دارند وجود دارد (یانگ، ۱۹۹۸، به نقل از صاحبی، ۱۳۸۴)، پس به خوبی توسط این عامل (زمان برای با هم بودن) قابل پیش‌بینی است. ظاهر بدنی و منزلت اجتماعی نیز پیش‌بین خوبی برای طرحواره‌های ناسازگار می‌باشد؛ چرا که فرد زمانی که احساس عدم حمایت عاطفی، تشویق یا حمایت توسط افراد مهم زندگی را دارد و احساس می‌کند هر لحظه توسط دیگران سرافکننده می‌شود (یانگ، ۱۹۹۸، به نقل از صاحبی، ۱۳۸۴) و منزلت

ندارد و این طرحواره‌ها در او نهادینه شده است. این مولفه به خوبی قادر به پیش‌بینی طرحواره‌های ناسازگار فرد می‌شود. شغل و تحصیلات و تسهیلات تحصیلی نیز به خوبی قادر به پیش‌بینی طرحواره‌های ناسازگارند، چرا که زمانی که افراد باور به شکست دارند و در مقایسه با همسالان در حوزه‌های پیشرفت احساس بی‌کفایتی می‌کنند؛ اغلب احساس بی‌استعداد بودن، نالایقی و موفقیت کمتر نسبت به دیگران را دارند(یانگ، ۱۹۹۸، به نقل از حمیدپور، ۱۳۸۶) به خوبی توسط ابعاد بیان شده از محتوای خانواده قابل پیش‌بینی هستند.

منابع

- آهی، قاسم. (۱۳۸۴). *هنجاریابی فرم کوتاه پرسشنامه طرحواره‌های بین دانشجویان دانشگاه تهران*. پایان نامه کارشناسی ارشد علوم تربیتی. دانشگاه علامه طباطبائی.
- باباپور خیرالدین، جلیل. (۱۳۸۱). *بررسی رابطه کیفیت حل مساله اجتماعی، شیوه حل تعارض و ویژگی های روان درستی دانشجویان*. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت مدرس.
- باباپور خیرالدین، جلیل. (۱۳۸۵). *بررسی رابطه بین شیوه های حل تعارض ارتباطی و سلامت روانشناختی دانشجویان*. فصلنامه علمی پژوهشی *روان شناسی دانشگاه تبریز*، سال اول، شماره ۱۴، ص ۶۹.
- بهمنش، زهرا. (۱۳۸۸). *مقایسه محتوا و فرآیند خانواده در نوجوانان عادی و بزهکار*. پایان نامه کارشناسی ارشد روانشناسی تربیتی. دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی دانشگاه شیراز.
- جعفری، محمد علی. (۱۳۸۸). *مقایسه پیشرفت تحصیلی دانش آموزان در گونه های مختلف خانواده بر اساس مدل فرآیند و محتوای خانواده*. پایان نامه کارشناسی ارشد روانشناسی تربیتی. دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی دانشگاه شیراز.
- رخشنده رو، مرضیه. (۱۳۸۹). *رابطه طرحواره های ناسازگار اولیه و سبک های مقابله ای دانشجویان*. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرودشت.
- سامانی، سیامک. (۱۳۸۷). *بررسی روایی و پایایی مقیاس فرآیند خانواده، مجله روانپزشکی و روان شناسی بالینی ایران*، دوره ۱۴، شماره (۲) ص ۵۴.
- سامانی، سیامک و فولاد چنگ محبوبه. (۱۳۸۵). *روان شناسی نوجوانی*. نشر ملک سلیمان شیراز.
- سپهری، صفورا؛ پاکدامن شهلا. (۱۳۸۹). *الگوهای ارتباطی خانواده و تعارضات فرزندان و والدین، مجله ی روش ها و مدل های روان شناختی*، جلد ۱، شماره ۲.
- صادق زاده، مرضیه. (۱۳۸۵). *بررسی خودگستگی نوجوان بر اساس مدل فرآیند و محتوای خانواده*. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شیراز.
- صادق زاده، مرضیه و سامانی، فاطمه. (۱۳۸۹). *پیش بینی استرس، اضطراب و افسردگی بر اساس دو بعد از مدل فرآیند و محتوای خانواده، مجله ی روش ها و مدل های روانشناختی*، جلد ۱، شماره ۲.
- صالحی بقال، ساناز. (۱۳۸۸). *بررسی انگیزش تحصیلی در گونه های مختلف خانواده بر اساس مدل فرآیند و محتوای خانواده*. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شیراز.
- غلامی، حسین؛ شیبانی، حسین؛ معمار، سمانه؛ اولادی، لیلا. (۱۳۸۶). *مقایسه طرحواره های ناسازگار اولیه بین دانشجویان افسرده و عادی، چهارمین سمینار سراسری بهداشت روانی دانشجویان*.

- قنبری جهرمی، فاطمه؛ بقولی، حسین. (۱۳۸۶). تعیین طرحواره‌های ناسازگار اولیه در دانشجویان مبتلا به اختلال فوبیای اجتماعی دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرودشت، مجموعه مقالات چهارمین سمینار سراسری بهداشت روانی دانشجویان.
- لطفی راضیه. (۱۳۸۵). مقایسه طرحواره‌های ناسازگار افراد سالم و افراد مبتلا به اختلالات شخصیت دسته B. پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه اصفهان.
- میکوچی، جوزف. (۱۳۸۳). *نوجوان و خانواده درمانی*. ترجمه مهشید یاسایی. انتشارات ققنوس. تهران.
- یانگ، جفری. (۱۳۸۴). *شناخت درمانی اختلالات شخصیت، رویکرد طرحواره محور* (ترجمه علی صاحبی و حسن حمید پور)، چاپ اول، تهران: انتشارات آگاه. (تاریخ انتشار به زبان اصلی ۱۹۵۰).
- یانگ، جفری و همکاران. (۱۳۸۶). *طرحواره درمانی* (راهنمای کاربردی برای متخصصان بالینی). ترجمه حسن حمید پور، زهرا اندوز، تهران: انتشارات ارجمند.
- Beck, J. S. (1994). *Cognitive therapy: basics and beyond* New York: Guilford press.
- Corcoran, K. O., Malinkrodt, B. (2000). Adult Attachment, Self Efficacy, perspective Taking and Conflict Resolution. *Journal of Counseling and Development*, 78(4): 473-483.
- Canary, D. & Lakey, S. G. (2006). *Managing conflict in a competent manner: A mindful look at events that matter*. The Sage handbook of communication and conflict. Sage.
- Canary, D. & Lakey, S. G. (2010). *Strategic conflict: Reserch-based principles for managing interpersonal conflicts*. Mahawah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Cho, S & Campbell, J. R. (2011). *Differential influences of family processes for scientifically talented individuals, academic achievement along developmental stages*. Routledge.
- Cho, S & Lin, CH (2011). Influence of family proceses, motivation, and beliefs about inteugente on creative problem solving of scientificallg talented individuals. Routledge.
- Chorpita, B. F. & Barlow, D. H. (1998). The development of Anxiety. the role of control in the Early Environment. *Psychological Bulletin*, 124 (1), 3-21.
- Dixit, M. & Mallik, P. Assessing suitability of rahim organizational conflict inuentry - 11 in Indian family oumed- managed businesses. *American journal of family*.
- Dumlao, R. & Botta, R. (2000). Family communication pattern and the conflict style young adults nse their father. *Communication Quarterly*, Vol.48, 174-189
- Filzpatrick, M. A. & Ritchie, L. O. (1994). Communication schemata within the family: multiple per sepectives on family interaction. *Human communicaton research*, 20, 273-310.
- Gouveia, J. p., Castilho, p., Galhardo a., & Cunha, M. (2006). Early maladaptive schemas social Phobia. *Cogn ther res*. 30, 571-5840.
- Harigopal, k (1995). *Conflict Management* (managing Interpersonal Conflict), Oxford and IBH Publishing Co. Pvt. Ltd.
- Koerner, A. & Fitzpatrick, M. A. (2002). Understanding family communi cation pattens and family family funclioning the roles of conversation orientation and conformity orientation. *Communicaton yearbook*, 28.
- Larson, J. H. & Harper, J. M. (2010). Implicit family process rules and adolescent psy chdlogical symptoms. *The American journal of family*, 38, 63-72

- Lee, C .W ., Taylor, G ., & Dunn, J . (1999). Factor structure of the schema Questionnaire in a large clinical sample. *Cognitive Therapy and Research*, 23, 441-451.
- Olweus, D .(1993). Bullies on the playground: *The role of victimization*. In hurt CH.(ed), children on playground, Albany: State University of New York Press Psychology, 85-128.
- Rahim, M .A .(1986). Managing Conflict in Organisation. *Journal of Social Psychology*, 126:79-86.
- Rahim, M . & Magner, N . (1995). Confirmatory factor analysis of the styles of handling interpersonal conflict: first order factor model and its invariance across groups. *Journal of applied psychology*, 80(1), 548-565.
- Rahimi, M & Samani, S .(2008). The relationship between family process and quality of life . *Paper presented at XXIX International Congress of Psychology, Berlin*, 20-25 July.
- Rahim, M, A . (1986). Managing Conflict in Organisation. *Journal of Social Psychology*, 70:474-482..
- Samani, S.(2011). Family Process and Content Model: A Contextual Model for Family Studies. Available online at www.sciencedirect.com.
- Samani, S. & Ryan, B.(2008). family Process and Content Model: A theoretical model for family. *Symposium Presented at XXIX International Congress of Psychology, Berlin, Germany*, 20-25 July.
- Samani, S. & Sadeghzadeh, M.(2010). Reliability and Validity of The Self-report Family Conflict Scale. *Psychological Reports*, 106(2), 539-547.
- Segal, Z.(1988). Appraisal of The self- schema: construct in cognitive models of depression. *Psychological Bulletin*, 103: 147-162.
- Smetana, J . (1995). Parenting styles and conceptions of parental authority during adolescence. *Child development*, 66, 299-316.
- Sekiguchi, T .(1999). Conflict Management Strategies and Family Business Outcomes in Family Business.
- Thimm, J, S .(2010). Personality and Early MALADAPTIVE SCHEMA.
- Welburn, k ., Covistione, M ., Dagg, P ., Pontefract, A ., & Fordan, S (2002). The schema questionnaire- short form: factor analysis and relationship between schemas and symptoms. *Cognitive therapy and research*. 9-53.
- Young, J, E .(1994). cognitive therapy for personality disorders: A schema-focused approach. Sarasota, FL: Professional Resource Exchange, Inc.
- Young, J, E .(2004). Schema therapy for Borderline personality Disorder. Accessed online at from [www. SchemaTherapy. Com](http://www.SchemaTherapy.Com).
- Zang, Q . (2007). Family communication patterns and conflict styles in Chinese parent child relationships. *Communication Quarterly*, 55(1), 113-128.

